

Utländska gäststudenter i Linköping 2009

Enligt statistik från OECD ("Education at a Glance") fanns det år 2006 i hela världen cirka 2,9 miljoner studenter som studerade i annat land än sitt hemland. Med hemland menas då det land där man är permanent bosatt. De största mottagarländerna var USA, Storbritannien och Tyskland. Dessa länder hade dock minskat sin mottagning något på senare år. Sverige stod för 1,4 procent av antalet inresande studenter men bara 0,5 procent av de utresande, dvs det var tre gånger så många utländska studenter i Sverige som svenska studenter i utlandet. Enligt OECD kom flest utländska studenter i Sverige år 2006 från Tyskland, därefter följde Frankrike, Kina, USA, Ryssland och Indien. Antalet utländska gäststudenter ökade starkt mellan 2000 och 2006, men Sveriges andel var ungefär oförändrad. Antalet svenska studenter som studerar utomlands ökade fram till 2002 men har därefter minskat något.

Det finns två huvudgrupper av studenter som studerar i annat land än hemlandet. Utbytesstudenter är sådana som ingår i utbytesprogram där det finns avtal mellan det mottagande universitetet och studentens "hemma-universitet". Inom EU sker en stor del av detta utbyte inom Erasmus-programmet, men de flesta universitet har även egna avtal med universitet i andra länder. Övriga studenter kallas "free movers" och består av studenter som på egen hand har sökt till ett universitet i ett annat land än hemlandet.

Tre av fyra utbytesstudenter i Sverige studerar en termin vid det svenska universitetet; resten studerar två terminer. Dessa studier är oftast en del av deras grundutbildning och kommer att ingå i en examen i hemlandet. Under studietiden i Sverige får de inte svenskt personnummer och är alltså inte folkbokförda i Sverige. Det betyder att de är "osynliga" i all befolkningsstatistik. Flertalet utbytesstudenter i Sverige kommer från EU, men svenska universitet har också utbytesavtal med universitet andra länder.

De övriga utländska studenterna i Sverige, som universitetsvärlden alltså kallar "free movers", studerar oftast längre tid i Sverige. Vid Linköpings universitet studerar de flesta av dem vid mastersprogram. Dessa program är på två år, och innan dessa studier har studenten en grundutbildning på minst tre år, oftast i hemlandet. Det betyder att mastersstudenterna är lite äldre än andra studenter. Flertalet mastersprogram finns inom teknisk och naturvetenskaplig sektor. De flesta av dessa studenter kommer från utomeuropeiska länder. För att studera i Sverige behöver de uppehållstillstånd, och om vistelsen i Sverige är tänkt att vara i minst tolv månader, vilket alltså är det vanliga, får de svenskt personnummer och folkbokförs på studieorten i Sverige.

Enligt SCB har antalet utländska gäststudenter i Sverige tredubblats mellan 1998 och 2008, från knappt 10 000 till drygt 30 000, medan antalet svenska studenter utomlands är oförändrat knappt 25 000. Det betyder att utländska studenter har ökat från 3 procent till 8 procent av samtliga studenter i Sverige 1998-2008. Flest kommer enligt SCB från Tyskland, Kina, Frankrike, Finland, Pakistan och Spanien (se tabell 3 nedan). Hösten 2008 kom var fjärde nybörjare i svensk högskoleutbildning från utlandet. Om man räknar på nybörjarna vid en viss högskola, dvs inklusive dem som tidigare läst vid någon annan högskola, var de utländska studenternas andel 14 procent. Enligt SCB har också andelen utlandsstudenter bland dem som påbörjar forskarutbildning i Sverige ökat från 20 procent 2004 till 33 procent 2008.

Tabell 1. Inresande studenter (nybörjare) läsåren 1998/99–2007/08

SCB

	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08
Inresande studenter	7 200	8 000	8 600	10 100	12 200	14 600	16 300	18 200	19 200	21 700
därav utbytesstudenter	5 100	5 800	6 300	6 900	7 600	8 800	9 600	10 100	10 900	11 800
free movers	2 100	2 200	2 400	3 300	4 600	5 700	6 700	8 100	8 300	10 000

De utländska gäststudenterna i Sverige är äldre än de svenska nybörjarna. Speciellt gäller detta för ”free movers”. Cirka 45 procent är kvinnor, 55 procent män. Bland de utländska gäststudenterna vid Linköpings universitet var andelen män 59 procent läsåret 2007/08.

Tabell 2. Åldersfördelning för nybörjare i svensk högskoleutbildning läsåret 2007/08. Procent

SCB

	-21	22-24	25-29	30+	Totalt
Totalt					
Utbytesstudenter	34	50	13	2	100
Free movers	13	31	34	22	100
Övriga studenter	56	16	10	18	100

Tabell 3. Vanligaste ursprungsländer

SCB

Totalt antal utländska studenter i Sverige 2007/08			
från:	Utbytesstudenter	Free movers	Samtliga
Tyskland	2 108	518	2 626
Kina	363	1 890	2 253
Frankrike	1 490	261	1 751
Finland	509	1 232	1 741
Pakistan	17	1 671	1 688
Spanien	954	180	1 134
Indien	91	775	866
Iran	2	860	862
USA	524	282	806
Nederländerna	601	61	662
Italien	510	112	622
Okänt (inom Norden & Europa)	0	5 801	5 801
Övriga Europa	3 064	2 380	5 444
Övriga världen	1 660	3 308	4 968
Totalt	11 893	19 331	31 224

Av 12 100 utbytesstudenter i Sverige 2007-08 hade 75 procent läst i Sverige i en termin, 25 procent i två terminer. Av 19 300 free movers hade 25 procent läst i en termin, 34 procent i två, 12 procent i tre, 23 procent i fyra, 16 procent i mer än fyra terminer.

Av totalt 21 700 utländska nybörjare i Sverige 2007/08 kom 1 200 från Norden, 8 300 från övriga EU, 1 100 från övriga Europa, 4 400 från Asien, 1 300 från Nordamerika, 610 från Afrika, 260 från Sydamerika, 400 från Oceanien. Dessutom fanns det 4 200 ”free movers” från okänt land, vilket oftast innebär Norden eller EU. Studenter från Norden behöver inte något uppehållstillstånd för att studera i Sverige. Studenter från EU utanför Norden ska ansöka om uppehållstillstånd om de tänker stanna längre än tre månader, men i och med att de inte behöver något tillstånd för att resa in i Sverige är det en del som aldrig söker något uppehållstillstånd, och därmed registreras aldrig vilket land de kommer ifrån.

Lsåret 2007/08 hade Linköpings universitet 9,4 procent utländska studenter, 2 082 av 22 067. Som en jämförelse hade Blekinge tekniska högskola 26,4 procent, KTH 20,9 procent,

Chalmers 14,2 procent, Lunds universitet 10,1 procent, Uppsala universitet 7,5 procent, Växjö universitet 8,3 procent, Umeå universitet 6,0 procent, Stockholms universitet 5,1 procent och Örebro universitet 3,8 procent utländska studenter. Medeltalet för all högskoleutbildning i Sverige var 8,1 procent.

Tabell 4. Linköpings universitet
SCB

Linköpings universitet Totalt							
	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Utbytesstudenter	323	408	539	700	697	756	859
Free movers	196	255	492	797	889	997	1 238
Totalt	519	663	1 031	1 497	1 586	1 753	2 097

Linköpings universitet Nybörjare							
	1998/99	2000/01	2002/03	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
Utbytesstudenter	308	402	526	680	689	746	838
Free movers	65	108	265	397	494	428	619
Totalt	373	510	791	1 077	1 183	1 174	1 457

Enligt Högskoleverkets statistikdatabas <http://www.hsv.se/statistik/> finns det fler inresande utbytesstudenter än vad SCB anger. Orsaken till skillnaderna är oklar. Högskoleverkets siffror nedan visar att antalet har ökat något snabbare i Linköping än totalt i riket. Dock har det ökat ännu snabbare vid t ex Chalmers, KTH och Umeå universitet. Högskoleverket redovisar inte ”free movers”.

Tabell 5. Utbytesstudenter
Högskoleverket

Antal inresande utbytesstudenter	År							
	1997	2000	2004	2005	2006	2007	2008	Ökning 04-08
Högskola								
Blekinge tekniska högskola	25	49	103	97	107	166	218	112%
Chalmers tekniska högskola	124	183	452	486	559	606	680	50%
Göteborgs universitet	431	401	644	692	766	831	910	41%
Handelshögskolan i Stockholm		131	126	142	133	136	148	17%
Högskolan i Jönköping	135	327	609	711	712	764	740	22%
Högskolan i Kalmar	59	83	112	110	144	145	159	42%
Karlstads universitet	99	161	203	256	262	325	285	40%
Karolinska institutet	89	164	259	242	255	227	218	-16%
Kungl. Tekniska högskolan	363	562	901	993	1 144	1 208	1 275	42%
Linköpings universitet	396	483	847	910	913	1 005	1 151	36%
Luleå tekniska universitet	145	233	278	324	320	329	364	31%
Lunds universitet	808	1 117	1 564	1 566	1 674	1 691	1 729	11%
Stockholms universitet	455	756	713	721	754	806	894	25%
Södertörns högskola		120	217	218	212	211	209	-4%
Umeå universitet	196	323	414	554	557	678	735	78%
Uppsala universitet	712	997	1 178	1 221	1 248	1 299	1 456	24%
Växjö universitet	299	391	625	646	667	897	927	48%
Örebro universitet	145	198	319	326	265	290	278	-13%
Övriga högskolor	884	1 254	2 382	2 443	2 765	3 001	3 024	27%
Samtliga högskolor	5 365	7 933	11 946	12 658	13 457	14 615	15 400	29%

Vid Linköpings universitet har gjorts en sökning i studentregistret Ladok. Resultatet visar antalet utbytesstudenter som var nybörjare vid Linköpings universitet åren 2006-2008 samt vårterminen 2009. Siffrorna avviker något från de ovan redovisade siffrorna från SCB (tabell

4 ovan), troligen därför att de avser kalenderår medan SCB redovisar läsår. De flesta nybörjarna kommer på hösten. Nästan två av tre studerar vid teknisk fakultet.

Tabell 6. Utbytesstudenter, nybörjare vid Linköpings universitet efter fakultet

Ladok, LiU

Fakultet	Utbytesstudenter vid LiU, nybörjare							
	2006		2007		2008		vt 2009	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Filosofisk fakultet	225	33%	247	33%	243	28%	90	26%
Teknisk fakultet	455	67%	480	64%	575	65%	191	55%
Hälsouniversitetet	2	0%	20	3%	42	5%	3	1%
Övriga			3	0%	22	2%	66	19%
Summa	682	100%	750	100%	882	100%	350	100%

Enligt samma sökning i Ladok vid Linköpings universitet är utbytesstudenterna som kommer till Linköping något äldre än genomsnittet för alla högskolor i Sverige enligt SCB (se tabell 2 ovan). Nästan två av tre är i åldrarna 22-24 år.

Tabell 7. Utbytesstudenter, nybörjare vid Linköpings universitet efter ålder

Ladok, LiU

Ålder	Utbytesstudenter vid LiU, nybörjare					
	2006		2007		2008	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-21	116	17%	135	18%	179	20%
22-24	444	65%	466	62%	564	64%
25-29	115	17%	136	18%	127	14%
30+	7	1%	13	2%	12	1%
Summa	682	100%	750	100%	882	100%

Enligt samma sökning i Ladok vid Linköpings universitet har ungefär varannan utbytesstudent i Linköping fullgjort högst 30 poäng, vilket motsvarar en termins heltidsstudier.

Tabell 8. Utbytesstudenter, nybörjare vid Linköpings universitet efter fullgjorda poäng

Ladok, LiU

Fullgjorda poäng	Utbytesstudenter vid LiU, nybörjare					
	2006		2007		2008	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-30	390	57%	370	49%	439	50%
31-60	212	31%	282	38%	329	37%
61+	80	12%	98	13%	114	13%
Summa	682	100%	750	100%	882	100%

I Ladok är det inte möjligt att urskilja "free movers" från andra studenter. Det är dock känt att en stor del av dem går på engelskspråkiga mastersprogram, där antalet svenska studenter är relativt litet. Därför visas i tabell 9 nedan utvecklingen av antalet registrerade vid dessa mastersprogram vid Linköpings universitet 2008-09. Ökningen 2009 är markant, närmare 500 fler registrerade hösten 2009 än ett år tidigare.

Tabell 9. Antal studenter vid engelska mastersprogram vid Linköpings universitet

Ladok, LiU

Antal registrerade	vt	ht
2008	718	1 010
2009	957	1 496

Antalet utländska gäststudenter vid Linköpings universitet hösten 2009 uppskattas till totalt cirka 2 200, varav cirka 800 är utbytesstudenter och resten "free movers", dvs sådana som själva söker hit, de flesta på mastersprogram. Av de utländska mastersstudenterna har cirka

800 börjat höstterminen 2009 medan cirka 600 går andra året. Siffrorna är preliminära och uppskattade, källan är flera administratörer vid Linköpings universitet.

Av dessa cirka 2 200 gäststudenter studerar 160 i Norrköping varav 17 utbytesstudenter. Resten studerar i Linköping. Av de cirka 800 utbytesstudenterna studerar cirka 450 vid teknisk fakultet, cirka 40 vid hälsouniversitetet och de återstående vid filosofisk fakultet samt utbildningsvetenskap.

Medan Linköpings universitet alltså 2007/08 enligt SCB tog emot 859 utbytesstudenter var antalet utresande, dvs studenter vid Linköpings universitet som under en eller två terminer var utbytesstudenter i andra länder, under samma år 336 personer. Antalet utresande "free movers" går inte att fastställa.

Flest utbytesstudenter i Linköping kommer från Tyskland, därefter Frankrike och Spanien. Flest "free movers" kommer från Pakistan, Kina, Indien och Iran. Även från Europa inom och utom EU, Nordamerika, Nord- och Centralafrika söker sig studenter på egen hand till Linköping.

Att döma av flyttningsstatistiken tycks den största ökningen av utländska studenter i Linköping hösten 2009 gälla studenter från Indien. Därefter följer Iran och Kina. Även Pakistan har ökat liksom vissa EU-länder. Könsfördelningen varierar starkt beroende på hemland. Från Pakistan och Indien kommer nästan bara män, från Kina är kvinnorna i majoritet.

Flertalet av de "free movers" som studerar vid Linköpings universitet kommer alltså från utomeuropeiska länder och studerar på tvååriga mastersprogram. Cirka fyra av fem studenter på mastersprogrammen i Linköping är utomeuropeiska. Mycket få är från Sverige. I Sverige totalt var 62 procent av nybörjarna på mastersprogram 2008 utländska gäststudenter. Mastersprogrammen i Linköping är alltså i mycket högre grad beroende av utländska och särskilt utomeuropeiska gäststudenter än vad som är fallet vid andra högskolor.

Bland de faktorer som väger tungt för att välja att studera i Sverige och Linköping nämns:

- Inga kursavgifter.
- Universitetsvärlden i Sverige uppfattas som mer eller mindre engelskspråkig, dvs det är möjligt att studera här utan att lära sig svenska. (Många deltar dock i svenskakurser som ordnas på universitetet, i vissa fall även SFI.)
- Svenska universitet har bra rykte.
- Linköpings universitet var tidigt ute med att lansera engelskspråkiga kurser.
- Linköping har visserligen något lägre status än KTH och Chalmers, men är ändå ofta första- och andrahandsval.

För utbytesstudenterna nämns även andra faktorer:

- Svenska universitet har bra socialt rykte, tar hand om studenterna bra, bra studentliv.
- Detsamma gäller Linköpings universitet specifikt, speciellt i Tyskland.
- Franska studenter kommer ofta för att bli bättre i engelska, föredrar att göra detta i Sverige jämfört med i Storbritannien.
- Några har särskilt intresse för Skandinavien.

Riksdagen har beslutat att svenska universitet ska få ta ut kursavgifter för studenter från utanför EES-området, dvs främst från utomeuropeiska och vissa östeuropeiska länder. Avgifterna kan införas 2010, men mera troligt kanske från höstterminen 2011.

Den kraftiga ökningen av utomeuropeiska gäststudenter hösten 2009 beror delvis på att man vill påbörja studier i Sverige innan dessa avgifter införs. Även hösten 2010 kan man vänta sig ett stort antal utomeuropeiska nybörjare. Rimligtvis kommer tillströmningen därefter att minska kraftigt när avgifter införs. För Linköpings universitets del är minst en halvering av antalet "free movers" fullt tänkbar. Enligt vissa uppgifter ska antalet ansökningar till studier i Danmark från utomeuropeiska studenter ha minskat med 95 procent när man införde avgifter där.

Det är rimligt att vänta en viss fortsatt ökning av antalet utbytesstudenter, men inga drastiska förändringar är troliga på det området. Inga avgifter är aktuella för studenter från EU-länder.

En ökning av antalet svenska stipendier för utländska studenter har aviserats. Idag har dock bara en handfull utländska studenter i Linköping stipendier från Svenska Institutet, och det verkar inte heller troligt att det får någon verkligt stor omfattning i framtiden.

Annan finansiering av studierna är stipendier i hemlandet – detta gäller särskilt inom EU. Cirka 20 studenter vid Linköpings universitet har idag stipendier från EU:s program Erasmus Mundus för utomeuropeiska studenter. I övrigt är man oftast beroende av föräldrars eller egna tillgångar.

Bostadssituationen i Linköping kan vara besvärlig för utländska gäststudenter. Speciellt gäller detta för de utomeuropeiska studenterna, och hösten 2009 var situationen svårare än vanligt. En orsak till detta var förstås den kraftigt ökade tillströmningen av utomeuropeiska nybörjare. Men antalet svenska nybörjare var också högre än de senaste åren. Dessutom har färre personer än vanligt lämnat Linköping efter avslutade studier, utan tvivel på grund av arbetsmarknadsläget. Man flyttar inte gärna till arbetslöshet utan föredrar att dröja sig kvar i Linköping, kanske med fortsatta studier, eller med att helt enkelt söka arbete. Därför fanns det färre lediga studentbostäder än väntat sommaren 2009.

Utbytesstudenterna söker bostad i samband med att de söker utbildningsplatsen. Linköpings universitet har ett blockavtal med Stångåstaden Studentbostäder på 345 studentbostäder som man anvisar till utbytesstudenterna. Det är först till kvarn som gäller för dessa, och de räcker inte till alla utbytesstudenter. "Free movers" och de utbytesstudenter som inte får någon av dessa studentbostäder får söka andra alternativ, dvs ordinarie studentbostadskö eller andra hyresvärdar. Många studenter slår sig ihop och delar på en lägenhet.

Kårerna driver Bostadspoolen där man hjälper till att leta och förmedla bostäder. Det kan vara privatpersoner som hyr ut rum eller hel bostad under en tid, någon som har en lägenhet och vill dela den med flera, eller lediga lägenheter hos Stångåstaden som förmedlas för att delas av flera. Även andrahandsbostäder och bostäder i grannkommunerna förekommer. Man hänvisar också till Norrköping, där det är lättare att hitta både studentbostad och annan bostad. Studenterna kan pendla med Campusbussen mellan städerna. Det är främst mastersstudenter som tar dessa mindre attraktiva bostadslägen; utbytesstudenterna vill helst ha en studentbostad, gärna i Ryd. Utbytesstudenterna är oftast yngre än mastersstudenterna och har inte så stor erfarenhet och vana vid andra länder.

Vid terminsstarten anordnas ett "nödboende" som består av två lägenheter i Ryd och Lambohov, där man tillfälligt kan få tak över huvudet och sova på en luftmadrass medan man söker riktig bostad. Hösten 2009 fick denna nödbostad hållas igång något längre än vanligt, till 15 september. Att komma igång med krävande studier medan man bor så provisoriskt är naturligtvis inte lätt.

Det bedrivs också en del social verksamhet med guidning, bussresor mm. Man förmedlar också kontakt med svenska värdfamiljer för socialt umgänge, cirka 120 familjer i Association for International Visitors. Cirka 100 studenter per år får kontakt med en värdfamilj. Detta är möjligt för alla utländska gäststudenter.

Många gäststudenter försöker få extrajobb under studerna, men det är svårt, bland annat på grund av språket.

Några frågar efter praktikplatser (internships), som en del i studierna eller som komplettering. Linköpings universitet har ingen sådan förmedling, utan studenterna får själva leta möjligheter.

Många mastersstudenter både från EU och utomeuropeiska länder har intresse av att stanna kvar i Sverige efter studierna. Några gör också detta genom att söka forskartjänster eller administrativa tjänster vid universitetet, starta egna företag mm. Detta gäller både studenter från EU och från utanför Europa.

Några mastersstudenter har önskemål om tjänster från kommunen:

Information om SFI – det finns idag hemsida bara på svenska, vore önskvärt på engelska.

Några få har med sig familj, och de önskar då hjälp med SFI och barnomsorg.